

Stockholm den 23 mars 2020

R-2020/0661

Till Justitiedepartementet

Ju2020/01198/L1

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 20 mars 2020 beretts tillfälle att avge yttrande över ett utkast till lagrådsremiss, Tillfälliga åtgärder för att underlätta genomförande av bolags- och föreningsstämmor.

Sammanfattning

Advokatsamfundet tillstyrker förslaget och anser att det är angeläget att lagändringarna genomförs snarast. Advokatsamfundet förordar vissa kompletteringar när det gäller föreningar.

Advokatsamfundet förordar också en övergångsbestämmelse av innebörd att lagen ska tillämpas på bolags-, förenings- och sparbanksstämmor som hålls den 15 april 2020 eller senare.

Advokatsamfundet anser att regeringen bör överväga att skärpa förslaget så att styrelsen ges en rätt att besluta att poströstning *ska* användas av de aktieägare/medlemmar som önskar rösta. Detta skulle ge styrelserna rättslig möjlighet att, om och när det bedöms påkallat, säkerställa att stämma kan äga rum utan fysiskt deltagande.

I övrigt vill Advokatsamfundet även framhålla följande.

Synpunkter

Tillfälliga åtgärder avseende bolags- och föreningsstämmor

Advokatsamfundet tillstyrker förslaget att det ska införas tillfälliga möjligheter för styrelsen i ett aktiebolag att dels besluta om insamling av fullmakter inför bolagsstämman, dels besluta att aktieägare ska kunna utöva sin rösträtt genom poströstning, även om sådana åtgärder inte har föreskrivits i bolagsordningen.

Advokatsamfundet tillstyrker vidare förslaget att det på motsvarande sätt beträffande ekonomiska föreningar, inklusive bostadsrättsföreningar och kooperativa hyresrättsföreningar, ska införas tillfälliga undantag från de regler som begränsar möjligheten till poströstning vid föreningsstämman, vem som får anlitas som ombud och antalet medlemmar som ett ombud får företräda. Det bör emellertid beaktas att medlemmarnas rösträtt i en förening kan utövas av fullmäktige vid fullmäktigemöte (6 kap. 42 § lagen om ekonomiska föreningar) och också att det förekommer föreningsstadgar som föreskriver att s.k. krets möten eller liknande ska hållas viss tid före stämman. Dessa möten kan kräva många personers medverkan. Mot den bakgrunden anser Advokatsamfundet att det bör införas en bestämmelse i lagen om tillfälliga åtgärder (t.ex. i en ny 6 §) av innebörd att vad som i lagen sägs om föreningsstämma gäller även ett möte där medlemmarnas beslutanderätt utövas av fullmäktige och sådana andra möten som kan finnas reglerade i föreningens stadgar.

Advokatsamfundet är inte övertygat om att lagförslaget går tillräckligt långt under de nu rådande mycket speciella omständigheterna. Advokatsamfundet anser att regeringen bör överväga att skärpa förslaget ytterligare, så att styrelserna får en rätt att besluta att poströstning *ska* användas av de aktieägare som önskar rösta för sina aktier. Detta skulle ge styrelserna rättslig möjlighet att, om och när det bedöms påkallat, säkerställa att bolagsstämma kan äga rum utan fysiskt deltagande. Att under rådande omständigheter tvingas sammankalla och anordna arrangemang där ett stort antal personer (aktieägarna) har en absolut *rätt* att delta fysiskt och vissa (stämmofunktionärerna) *måste* delta, är svår förenligt med de instruktioner och råd som lämnas för att minska smittspridningen, särskilt som åtskilliga av de närvarande aktieägarna vid noterade bolags årsstämmor är över 70 år. Om myndigheterna inför striktare mötesbegränsningar än i dag måste denna typ av verktyg erbjudas för bolagen, men det synes finnas goda skäl att gå den vägen redan i dag, inte minst för att inte hamna i tidsbrist i händelse av skärpta mötesbegränsningar. För att aktieägarna ska ges möjlighet att utöva sina rättigheter även om de inte får närvara fysiskt vid stämman, skulle dock en sådan skärpt ordning kräva viss särreglering av andra frågor. Till exempel bör krävas att bolag som utnyttjar möjligheten att påfordra poströstning ger aktieägarna rätt att skicka in skriftliga frågor (jfr 7 kap. 32 § aktiebolagslagen). Om poströstning ska vara tvingande är inte heller en frist om endast en vecka (jfr 3 och 5 §§ i lagförslaget) tillräcklig. Vidare bör det regleras hur protokoll över stämmobeslut fattade enbart efter poströstning ska upprättas, undertecknas och justeras (7 kap. 48 § aktiebolagslagen). Advokatsamfundet vill dock understryka att den föreslagna lagen om tillfälliga åtgärder bör bli föremål för riksdagsbeslut snarast möjligt. För det fall ett skärpt förslag, i enlighet med vad som här förordas, riskerar att försena antagandet av lagen bör regeringen gå vidare med lagrådsremissen i dess nuvarande utformning och i stället avisera att ett lagförslag som ger styrelserna rätt att besluta om enbart poströstning är under utarbetande och förväntas antas i god tid före halvårsskiftet. Motsvarande förordas för övriga associationer som omfattas av utkastet till lagrådsremiss.

Advokatsamfundet har ingenting att erinra mot den föreslagna giltighetstiden för lagens bestämmelser och inte heller mot tidpunkten för lagens ikraftträdande. Advokatsamfundet anser emellertid att en särskild övergångsbestämmelse bör införas. Skälet till det är att årsstämmosäsongen redan har inletts och att det därför är viktigt att fullmaktsinsamling och poströstning kan inledas så snart som möjligt av så många bolag som möjligt. Advokatsamfundet förordar därför en övergångsbestämmelse av innebörd att lagen ska tillämpas på bolags-, förenings- och sparbanksstämmor som hålls den 15 april 2020 eller senare. På så sätt kan själva fullmaktsinsamlingen/poströstningen inledas före lagens ikraftträdande. Utövande av rösträtten med stöd av insamlade fullmakter respektive poströstning, dvs. själva genomförandet av årsstämman, kan dock ske först efter det att lagen har trätt i kraft.

Advokatsamfundet noterar att det i beskrivningen av gällande rätt i avsnitt 3 i utkastet till lagrådsremiss har kommit att inflyta en felaktighet avseende s.k. skrivbordsstämmor (stämlobeslut fattade *per capsulam*). Det enda formkrav som föreligger när det gäller sådana stämlobeslut är att samtliga aktieägare lämnat sitt medgivande till att någon regelrätt, fysisk bolagsstämman inte hålls. Detta samtycke behöver inte vara skriftligt och kan dokumenteras på olika sätt. Det kan vara praktiskt att låta samtliga aktieägare justera protokollet, men detta utgör inget formkrav. Så länge samtliga aktieägares samtycke föreligger till en skrivbordsstämman kan protokollet upprättas precis som 7 kap. 48 § aktiebolagslagen förutsätter, dvs. undertecknat av ordföranden och protokollföraren (som kan vara samma person) samt ytterligare en justeringsperson. Även om föreslagen lagändring är temporär till sin natur vore det olyckligt om en feltolkning av aktiebolagslagen vann insteg i förarbetena. Förslagsvis stryks därför meningen ”Besluten ska dokumenteras skriftligt ...”, varpå nästföljande mening lämpligen inleds ”Eftersom detta kräver samtliga aktieägares samtycke lämpar det sig av förklarliga skäl bäst ...”.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander